

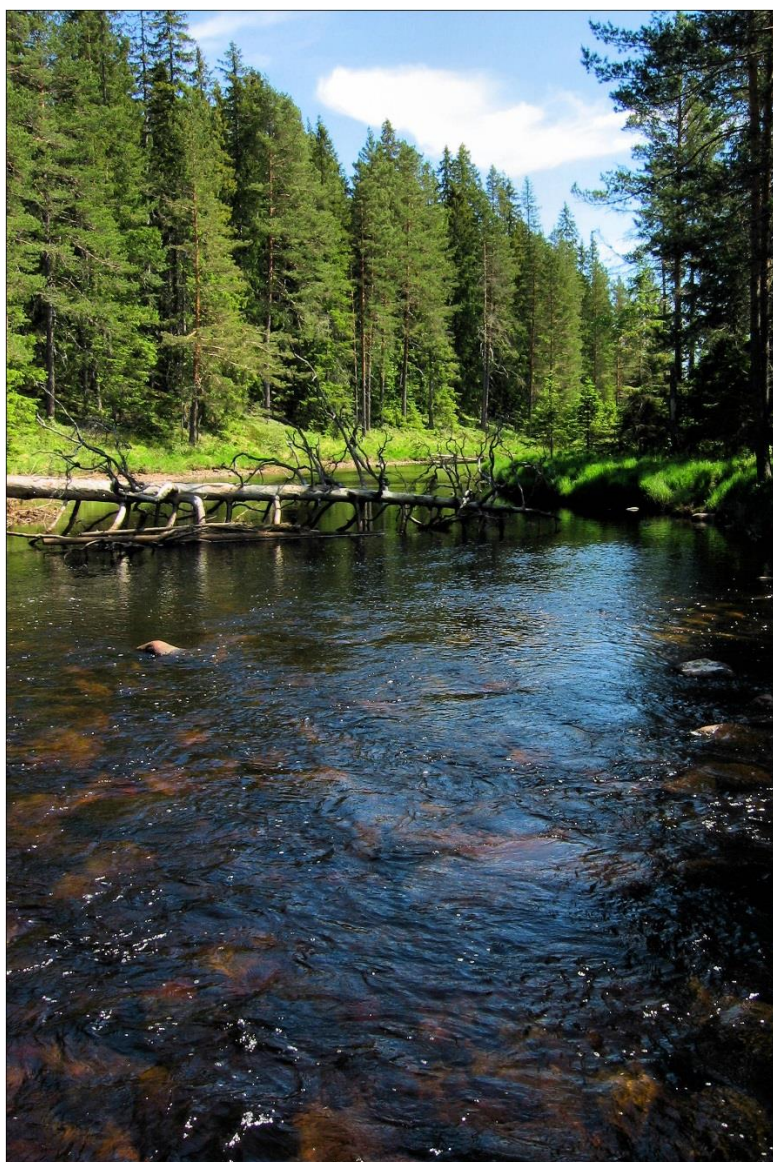
Länsstyrelsen
Örebro län

Åsa Forsberg

010-224 87 52

asa.forsberg@lansstyrelsen.se

Skötselplan för naturreservatet Nittälven i Ljusnarsberg och Hällefors kommun

Nittälven. Foto: Kjell Store

Skötselplanen utgör bilaga 2 till reservatbeslutet.

Syftet med naturreservatet

Syftet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftsliv samt att återställa värdefulla naturmiljöer.

Nittälven med biflöden, omgivande naturskogar, myrmarker och andra ingående naturtyper, dess särpräglade geomorfologi samt områdets biologiska mångfald, ska bevaras och utvecklas och vad gäller vattendragen restaureras.

Syftet ska tillgodoses i huvudsak genom att områdets naturtyper med dess flora och fauna utvecklas fritt genom intern dynamik och andra naturliga processer.

Som återställningsåtgärd med efterföljande fri utveckling kan bränning komma ifråga för utvecklingsmark och arronderingsmark för att lägga grunden till en mer naturlig succession.

Återkommande bränning kan komma ifråga i naturskog då det motiveras av förekomsten av äldre naturlig brandpåverkan och onaturligt långvarig brandfrist samt specifikt för att gynna vissa brandanknutna arter.

Åtgärder ska vidtas för återställande av flottningsrensade sträckor av Nittälven och biflöden genom återläggning av stenar och block, borttagande av vallar samt tillförsel av nytt bottengrus.

Åtgärder kan komma ifråga för återställande av den naturgivna hydrologin och vegetationen i dikningspåverkad skog och våtmarker.

Öppethållande av utvalda ytor av äldre slåttermarker kan komma ifråga.

Åtgärder kan komma att vidtas för att eliminera förekomsten av exotiska träd och buskar och invasiva växt- eller djurarter.

Borttagande av konkurrerande eller inväxande träd i anslutning till särskilt värdefulla trädindivider eller trädgrupper kan komma ifråga.

SKÖTSELPLAN

2017-10-19

Dnr 511-6422-2013

Administrativa data

Objektnamn	Nittälven
NVR-id	2005663
Skyddsform	1a strikt naturreservat
Beslutsdatum	2017-10-19
Län	Örebro län
Kommun	Ljusnarsberg och Hällefors kommun
Läge	Ca 5 km väster om Kopparberg
Fastigheter	Del av fastigheterna Hällefors 9:1, Havsjön 1:1, Havsjön s:1, Hjulsjöby 3:21, Björksjön 4:2, 5:3, 2:8, Kämpetorp 1:3 i Hällefors kommun samt Gruvriset 1:3, 2:1, Kandla 1:3, 1:4, Norra Hörken 2:60, Ljusnarsbergs-Konstdammen 1:99, Ljusnarsbergs-Abrahamsgård 1:6, Ljusnarsbergs-Krokfors 2:8, Ljusnarssund 1:1, Myrbo 1:3, Mårtentorp 1:2, Skäret 3:1, Stennäs 1:1, Salbo 1:1, Stjärnfors 1:6, Stora Orrbacken 1:8, Ställbergstäkt 2:1, Viken 1:2, 1:16, Lilla Smedberget 7:1, Björkbo 1:13, Södra Björkberget 2:6, Norra Finnhyttan 2:3, Östra Älvhöjden 4:1, Sundet 1:28, Allmännings-hemmanet 1:5, Västra Älvhöjden 3:2, Stora Uvberget 1:4 i Ljusnarsbergs kommun som naturreservat
Area	1 988 ha skog varav 1 185 ha prod
Naturtyper enligt VIC-Natur	Tallskog 368 ha, granskog 100 ha, barrblandskog 152 ha, barrsumpskog 122 ha, lövblandad barrskog 183 ha, triviallövskog 32 ha, lövsumpskog 9 ha, ungskog inkl hyggen 219 ha, sumpskogsimpediment 60 ha, övriga skogsimpediment 44 ha, våtmark 530 ha, limnogen el saltpåverkad våtmark 51 ha, övrig öppen mark 6,4 ha, sjöar och vattendrag 111 ha.

Naturförhållanden

Nittälven med Nittälvsdeltat är ett av Örebro läns finaste vattensystem. Det är ett stort sammanhängande område med en mosaik av större och mindre vattendrag blandat med våtmarker och småvatten. Längs med älven finns stora inslag av naturskogsartade barrskogar som domineras av sandbarrskogar av olika typ och ålder. Spår av skogsbränder finns i hela området. Nittälvsdalen uppvisar en särskild rikedom på geomorfologiska former. Här finns både glaciala och postglaciala landformer.

Delsträckor av Nittävsdalen ingår sedan tidigare i fem olika naturreservat beslutade åren 1978 till 2005. I detta reservat skyddas återstående mellanliggande delar från länsgränsen i norr ned till älvens delta och utflöde i sjön Ljusnaren, en sammanlagd areal på ca 2 000 hektar. I reservatet ingår också ett par viktiga biflöden, Nordtjärnsälven och Kaggabäcken. Med detta tillägg täcker den sammanlagda skyddade arealen ett obrutet älvlandskap med en variationsrik gradient av miljöer bestående av dalsidornas bergshöjder, sluttningar, rasbranter, hedar, sandbarrskogar, äldre brandspår, nyare brandfält, flygsanddyner, forsar, meandrande vattendrag, brinkar, korvsjöar, biflöden, svämzoner, myrslåttermarker, myrar och kärr. Älven som helhet saknar regleringar vilket är i det närmaste unikt för ett vattendrag i Bergslagen.

Reservatet får sin prägel av de äldre älvnära barrskogarna, särskilt av typen sandbarrskog, samt den mera lugnflytande men starkt meandrande nedre älvsträckan som söker sig fram genom myrmarkerna utbildade ovanpå älvdeltat (Römyren, Rostamossen, Salbomossen och Bjurmossen).

Historisk markanvändning

Nittälven är det enda kända vattendraget i Örebro län med lämningar efter flottning. Anläggningarna anses vara anlagda redan på 1700-talet och sedan endast underhållna ej förändrade, fram till början av 1950-talet. Lämningarna är ännu i gott skick och har kulturhistoriskt ett högt regionalt värde. Vid Lilla Nittens utlopp fanns tidigare en flottningsfördämning som numera är raserad, det som återstår är en 0,5 m hög tröskel.

Friluftsliv

Nittävsdalen är sedan gammalt ett väl etablerat område för vandring och kanoting både för närboende och långväga besökare. Områdets besöksvärden ligger i dess karaktär av vildmark, intressant fågelliv, variationsrikedom och tillgången till äldre stigar och vandringsleder och en kanotled.

Restaureringsprojekt

Nittälven har sedan lång tid tillbaka nyttjats som flottningsled vilket pågick fram till slutet av 1950-talet och har under tidigare skeden av timmerflottningen rensats kraftigt på hindrande block varvid vallar lagts upp och finkornigare bottenmaterial följ med det fritt strömmande vattnet. Viktiga habitat för växter och djur såsom grusbottnar, svämzoner och kvillar har gått förlorade. Ett större restaureringsprojekt i Länsstyrelsens regi

planeras att bli genomfört från 2018 och under de närmast följande åren. Detta arbete bedöms på ett väsentligt sätt förstärka förutsättningarna för vattenfårans biologiska mångfald.

Prioriterade bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Nittälven med Nittälvsdeltat är ett av Örebro läns finaste vattensystem. Reservatet utgör del av ett av de tio högst värderade vattensystemen i länet avseende limniska naturvärden. Älven är helt fri från dammanläggningar och kraftverk.

Bevarandevärdena är knutna till områdets vildmarksprägel, geomorfologi, skogliga livsmiljöer samt mängden signalarter och rödlistade arter.

Artrikedomen är tämligen stor, inte minst inom de äldsta mest opåverkade värdekärnorna av barrblandskog med fuktigt stabilt mikroklimat närmast älven. Som exempel på rödlistade arter och signalarter bland kryptogamer kan nämnas talticka, stjärntagging, doftskinn, gränsticka, veckticka, rosenticka, gräddticka, gammelgranskål, garnlav, sotlav, brunpudrad nållav, trådbrosklav, ringlav, grenskägglav, olivtalltagel, broktagel, violettgrå tagellav och norsk näverlav.

Tallheden är delvis extremt skarp och återfinns på högre liggande delar av den forna isälvens sandavlagringar. Här finns en rad svamparter som är typiska för sandbarrskog och som indikerar höga naturvärden, bl a blå taggsvamp, orange taggsvamp, tallgråticka, talltaggsvamp, motaggsvamp, taigataggsvamp och smalfotad taggsvamp.

Myrmarkerna omfattar Römyren och Nittälvsdeltat. Samtliga ingående myrar är: Römyren, Rostamossen, Salbomossen och Bjurmossen. Samtliga är bedömda i högsta värdeklass i VMI (Våtmarksinventeringen).

Geomorfologiska bevarandevärden

Nittälvsdalen uppvisar en särskild rikedom på geomorfologiska former. Här finns glaciala och postglaciala landformer som i sin helhet och storlek är unika i länet. Utmärkande är den eroderade sprickdalen, omfattande drumlinisering av höjderna och ett stort isälvsdelta som täcker en stor del av södra Nittälvsdalen. Av landformer som ingår i depositionen av isälvsmaterial förekommer deltan, sandur, drumliner, rullstensåsar, slukrännor, lateralrännor, isälvsavlagringar, dödisgropar, flygsanddyner och korvsjöar. Även älvens hydromorfologi är varierad med inslag av forsar, fall, lugna vatten, omfattande meandring, svämzoner, brinkar och levéer.

**SKÖTSELPLAN
2017-10-19**

Dnr 511-6422-2013

Källor

1. Artportalen, www.artportalen.se, Artdatabanken och Naturvårdsverket.
2. Häradskartan
3. Ekonomiska kartan 1950-tal

PLANDEL

Den huvudsakliga förvaltningsinriktningen kommer för skogen att vara fri utveckling med interns dynamik. Stora delar av skogen är historiskt brandpåverkad och kommer i framtiden kunna skötas med naturvårdsbränningar. Vissa områden, speciellt längs Nittälven, är dock brandrefugier och ska lämnas utan åtgärder. Omfattande delar av Nittälvens stränder har historiskt brukats som slåtterängar. Mindre delar av dessa bör definieras och för framtiden fortsatt hållas öppna. Vattendraget Nittälven kommer under de närmaste åren att genomgå omfattande restaureringar för att gynna den biologiska mångfalden.

Den reviderade skötselplanens plandel bör innehålla minst sex olika skötselområden med beskrivande text, bevarandemål och skötselåtgärder:

1. Vattendrag
2. Skog
3. Myrar
4. Bränningsområden
5. Slåttermarker
6. Friluftsliv

Dessa skötselområden kommer vidare att definieras och beskrivas i den reviderade skötselplanen. Anmärkning beträffande punkt 6. Friluftsliv: Reservatet ligger i nivå 4, enligt fastställt Nivåläggningsdokument dnr: 512-504-2014.

Åtgärder som kommer att genomföras eller påbörjas 2017 är:

1. Gränsmarkeringar och utmärkning av reservatet i terrängen.
2. Uppsättning av informationstavlor med forskrifter på lämpliga ställen vid infarter till naturreservatet.
3. Tillsyn av naturreservatet.
4. Revidering av skötselplan, senast 2020.

Åtgärder och uppdrag som måste komma till stånd innan revidering av skötselplanen kan äga rum:

1. Noggranna inventeringar och avgränsningar av skötselområden, speciellt bränningsområden, myrar och gamla slåtterytor.
2. Ett större restaureringsprojekt av Nittälven i Länsstyrelsens regi planeras att bli genomfört från 2018 och under de närmast följande åren. Detta arbete bedöms på ett väsentligt sätt förstärka förutsättningarna för vattenfårans biologiska mångfald och omfattar en forssträcka på ca 10 km.
3. Inventering, analys och planering av befintliga anläggningar inom området. Ett helhetsgrepp bör tas för Nittälvenområdet vad gäller friluftslivet. Fem tidigare bildade reservat som ligger i anslutning till det nya reservatet Nittälven bör samplaneras gällande åtgärder som rör det rörliga friluftslivet. Dessa är Övre Nittälvsdalen 2004, Brattforsen 1978, Mördarheden 2004, Nittälvsbrännan 2002 och Kaljoxadalen 2005.

**Övrigt
Förvaltning**

Reservatsförvaltare är Länsstyrelsen i Örebro län.

Reservatsgränsmarkeringar

Reservatets gränsmarkeringar ska underhållas i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.

Omgivande reservat

Delsträckor av Nittälvsdalen ingår sedan tidigare i fem olika naturreservat beslutade åren 1978 till 2005. Dessa är: Övre Nittälvsdalen 2004, Brattforsen 1978, Mördarheden 2004, Nittälvsbrännan 2002 och Kaljoxadalen 2005.

Uppföljning**Uppföljning av bevarandemål**

Uppföljningen av bevarandemål och syfte kommer att ske inom länens obligatoriska uppföljning – Block A – och beskrivs i Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Örebro län.

Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker. Effekter av restaureringsåtgärder som kostat mer än 200 000 SEK, som är finansierade av sakanslaget och syftar till att stärka bevarandestatusen i naturtyper i Habitatdirektivets bilaga 1 eller för arter i bilaga 2 ska följas upp inom länens obligatoriska uppföljning. Ytorna där åtgärderna genomförts ska följas upp separat så att åtgärdens effekter kan mätas.

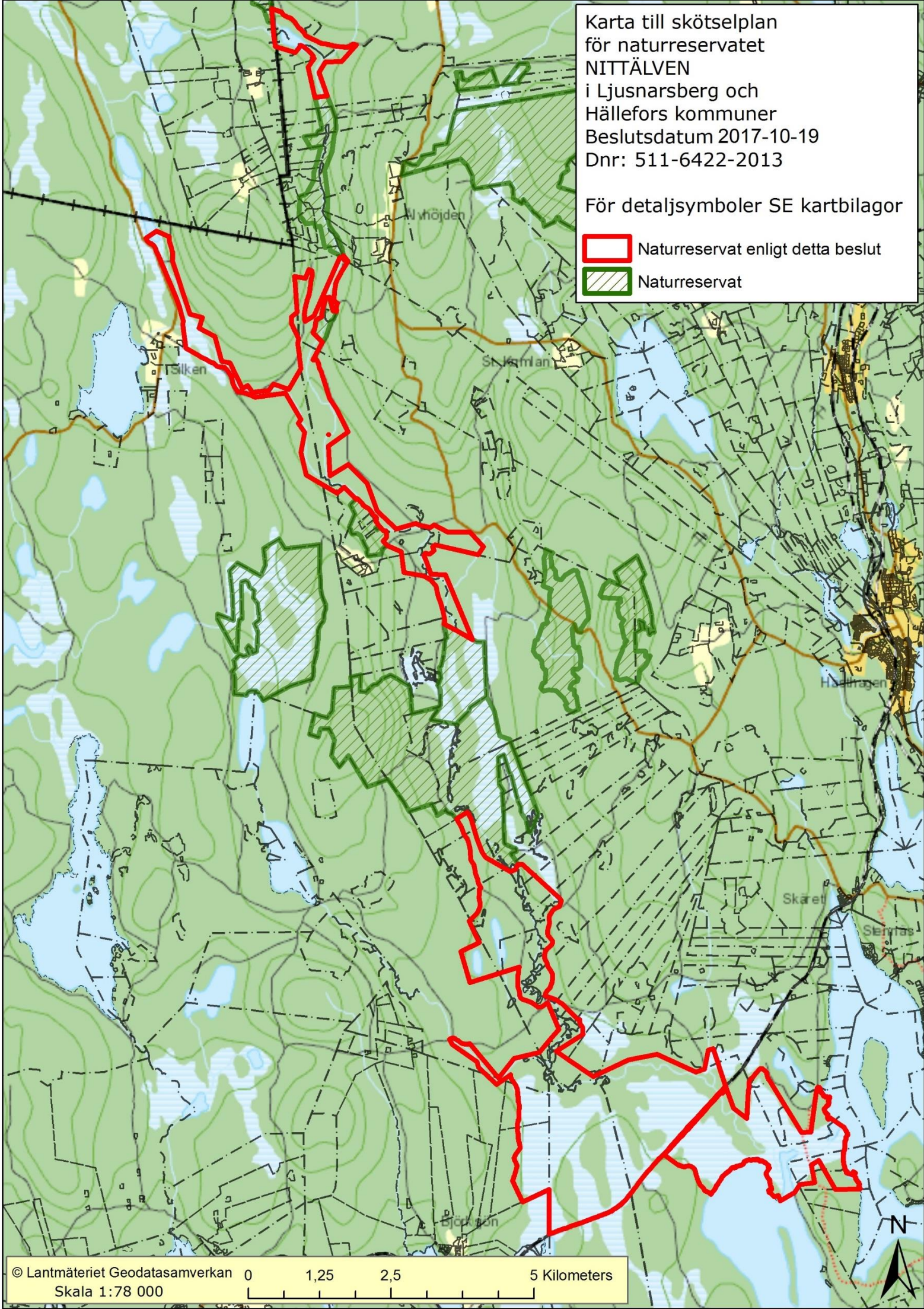
Uppföljning av friluftsliv

Uppföljningen av friluftsliv kommer att ske enligt Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Örebro län. Planen är i dagsläget inte färdigställd.

Karta till skötselplan
för naturreservatet
NITTÄLVEN
i Ljusnarsberg och
Hällefors kommuner
Beslutsdatum 2017-10-19
Dnr: 511-6422-2013

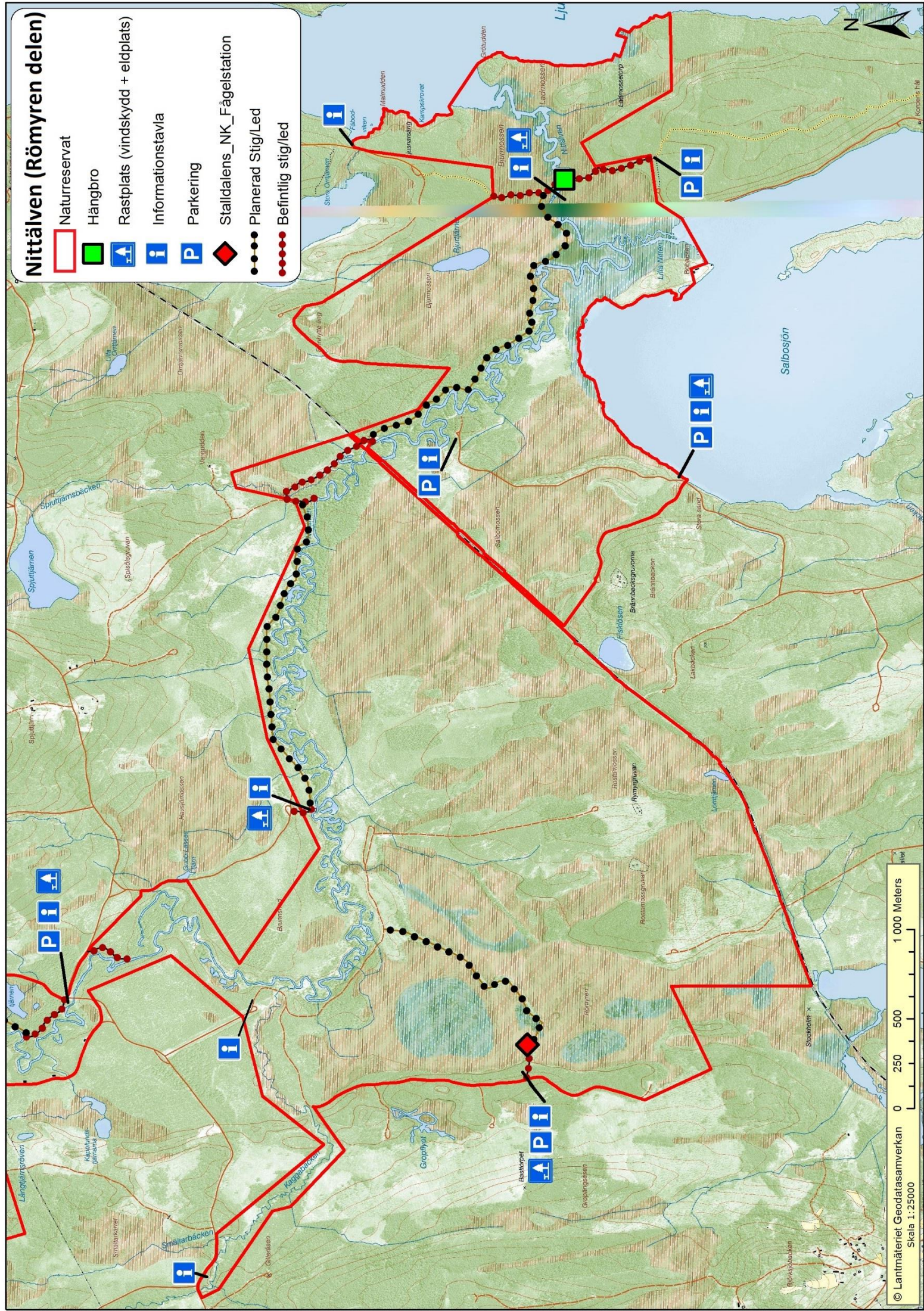
För detaljsymboler SE kartbilagor

- Naturreservat enligt detta beslut
- Naturreservat

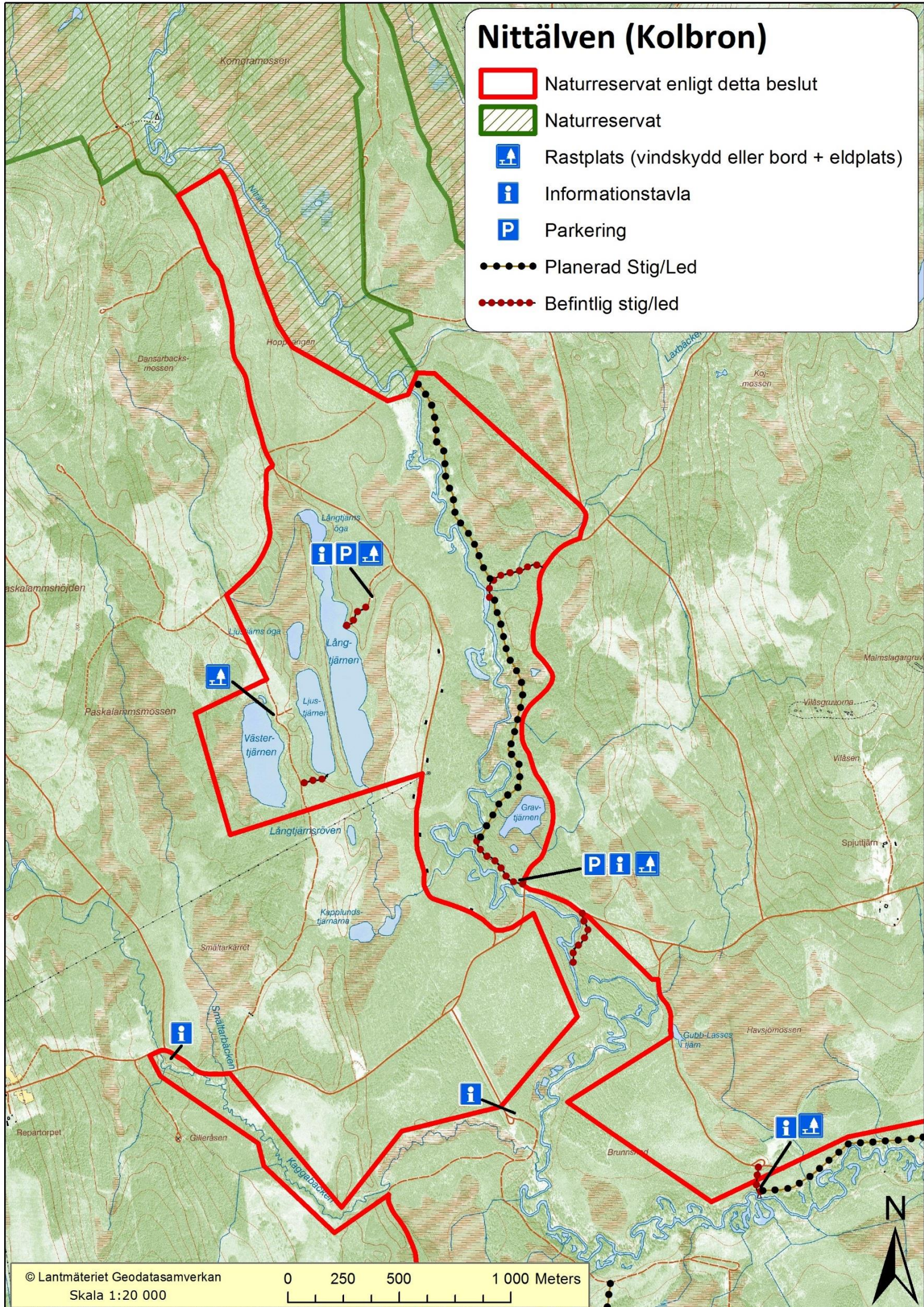
Nittälven (Römyren delen)

- Naturservat
- Hångbro
- Rastplats (vindskydd + eldplats)
- Informationstavla
- Parkering
- Stalldalens_NK_Fågelstation
- Planerad Stig/Led
- Befintlig stig/led

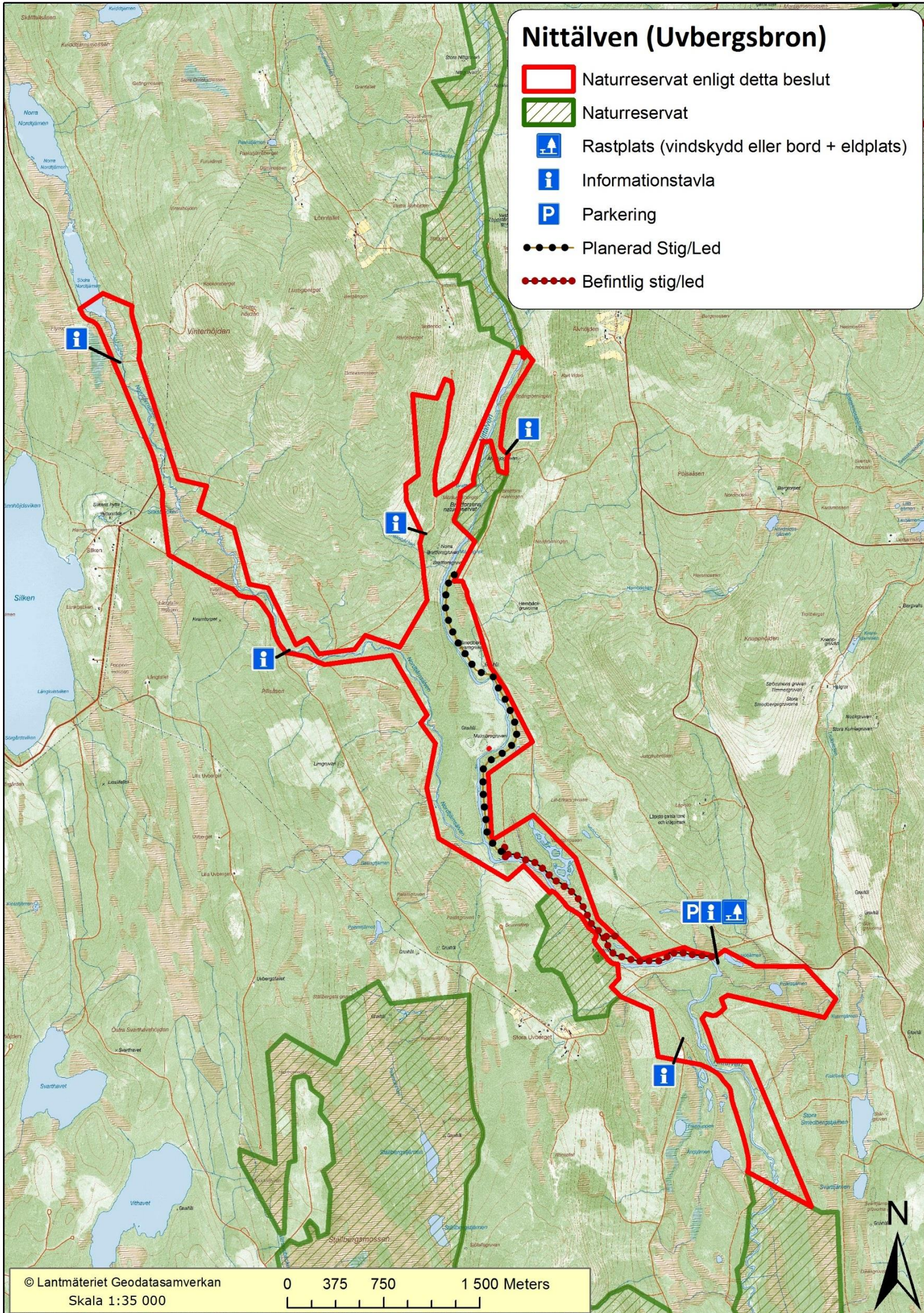
Nittälven (Kolbron)

- Naturreservat enligt detta beslut
- Naturreservat
- Rastplats (vindskydd eller bord + eldplats)
- Informationstavla
- Parkering
- Planerad Stig/Led
- Befintlig stig/led

Nittälven (Uvbergsbron)

- Naturreservat enligt detta beslut
- Naturreservat
- Rastplats (vindskydd eller bord + eldplats)
- Informationstavla
- Parkering
- Planerad Stig/Led
- Befintlig stig/led

Nittälven (Lilla Nitten)

- Naturreservat enligt detta beslut
- Naturreservat
- Rastplats (vindskydd eller bord + eldplats)
- Informationstavla
- Parkering
- Planerad Stig/Led
- Befintlig stig/led

